

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BÀNFFI ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel. Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. é. s minden hirdetés után 30 kr. helyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik. A nyilatkozati cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, sept. 3.

(D) Mielőtt a német szövetségi kérdésről tüzetesb cikksorozatban szólnánk, kitérünk a centralista lapok egy pár észrevételére, melyet ez ügy alkalmából a magyar viszonyokra nézve tettek.

A „Botschafter“ azt hiszi, hogy a magyarok Austria új diadalmára miatt rendkívüli csüggedésben vannak, s e részben azon kacsahirt terjesztik, hogy ezen elcsüggedett politikuskok Deák Ferencznel gyűlést tartottak volna, melyben elhatározták, hogy az 1861-i képviselők tegyék le mandátumukat, hogy így a kormánynak alkalmat nyújtsanak új országgyűlést hirdetni ki, melyből a magyarok azon odaengedéssel sietendek a februári alkotmány malasztjának élvezésére, melylyel az erdélyi szászok és románok siettek.

Természetes, hogy ebből a gyűlésből semmi sem volt, valamint az is, hogy a magyar nem olyan elcsüggedő nemzet. Nem most küzd ő az eszmék terén is az első csatákat, s így elég módja volt kitartásának és politikai bátorságát kifejleszteni.

Hanem a „Botschafter“ pletykájára ennyi elég. A másik centralista lap a „Presse“ elfeledi már a románok érdemét, a mit a febr. alkotmány melletti buzgalommal szereztek, vagy talán értesült Szebenből, hogy ezen buzgalom mellett éppen a románok új magyarázatokat kezdenek adni a februári patensnek, a mit inkább az octoberi diplomának adhatának. Annyi tény, hogy a „Presse“ apprehendál valamit a románokra, mert megint minket magyarokat mutat fel mumusul, kikkel őket ijesztgetni szokták a bécsi lapok; megint kezdik emlegetni, hogy hátha a magyar Austriával kibékül, akkor mi lesz a románokból, a kik a „Presse“ szerint ugy sem igen nagy hasznára vannak Ausztriának.

De halljuk a „Presse“-t magát, a mely így ír:

„Általában a legérdekesebb jelenség most Austriában, hogy a német reformmozgalom bizonyos alkotmányellenes pártokat leginkább leverte. Azon magukat illetéktelenül előtérbe toló uralkodni vágyó nemzeti pártok Oseh-, Horváth- és Erdélyországban csak most látják, midőn a német szövetség szilárdabb alakulása fenyeget, hogy az általuk lenézett osztrák birodalmi alkotmány a legjobb, a mit ők csak elérhetnek; az nekik oly mozoghatási tért biztosít, minél szabadabbat semmi nagy hatalomtól nem várhatnak; és imé most azon aggodalom lepi meg őket, hogy egy nap ezen nemzetiségi zaj végét éri, s hogy Lajthán innen Németország német szövetségi területen afféléket nem fog tűrni, s hogy Lajthánul, ha német és magyar békét köt, a magyar faj veszi át az uralmat. Akkor az oláhok, kik nem rég még azt hitték, hogy az ő szavazatuktól függ Austria üdve, ismét az őket megillető alárendelt állásba süllyednek vissza, míg most oly nagy engedményekkel sem voltak megelégedve, hanem iparkodtak a nekik véletlenül fontossgot kölcsönző körülmények kedvezményeit kizsákmányolni, s az ő máskor oly keveset nyomó szavazatukat uszoris módon fizették meg.“

A legdühösebb oláhfaló magyar sem mondana ennyit a románokról. Soha sem gondol a magyar arra, hogy a román régebbi alárendelt állására visszacsúszni lássa, miután a magyar törvényhozás kimondván a jog egyenlőséget, a népek visszastílingása annál inkább lehetetlenné vált, mert éppen a magyar nemzet az, a mely vallásoszerinti kegyelettel ragaszkodik a hozott törvényekhez.

Meg kell adni, hogy olykor a bécsi lapok, midőn ijeszteni akarnak, nagyon is őszinték. Ők a hatalmuk alá kapott néptöredékeket azonnal velünk, mint valami politikai kozákokkal ijesztgetik, mihielyt kezdenek ama népek feltétlen dispositioik alól kibontakozni akarni. Mi azonban ily politikai kozákok nem leszünk soha, és nehogy azt gondolja a „Presse“, hogy a mi kibéküléssel adhat visszatartást azoknak, kik a centralistáknak felmondják az engedelmességet. Austria kibékülése a magyar nemzettel, a magyar királyság minden népeinek alkotmányos szabadsága biztosításával történik. A divide et vinces elvnek a magyar nemzet soha sem lesz eszköze, bármit kellendek neki tűrni a testvéreinek kapzsisága s ez elv miatt.

A mi programunk elhatározott; zászlónkra a szabadság, egyenlőség s testvériség iratott, de ez nem volt, s nem lesz forradalmi jelző, mely chaost alkot s a semmiből teremti utat; mi ez eszmét alkotmányunk sánczai közé tiltattuk be. Nálunk a nemesség birta a szabadság, egyenlőség s testvériség javalmát élvezredek alatt annyi kötések által szentesített alkotmány alapján, midőn 1848-ban a nemesi jogokat az összes népre kiterjesztettük, testvértünké vált minden egyén, s az egyének complexuma által minden nemzet.

Törvényhozásunk ezen előhaladása lehetlenné teszi reánk nézve bármelyik nemzetiségnek elnyomott állásába való visszasiülészését. E célból a „Presse“ soha se béküljön ki velünk, mert inkább fog bennünk bizonytalanságot, mint a románokban, kiket most velünk fenyegetni bizonyára azért óhajtat, mert észrevette, hogy e szolgának képzelt nép inkább kezd ragaszkodni az ő alkotmányuk legalább romjait biztosító octoberi diplomához, mint a februári patenshez.

Austria kibékülése a magyarral 1848 után többé nem lehet a népek elnyomása. Annyi bizonyos, hogy e kibékülés után nem foghat az történni, mikép oly országgyűlés legyen, hol a magyar összes népet és birtokosságot csupán két képviselő képviselhesse, míg a hasonló népességű s kisebb birtokú szász 40–50 képviselőt küld; de igen az, hogy ő a testvéreink mellett bizalmat gerjesztve álljon meg, sőt igen az is, hogy a kisebb népfajok meggyőződve a magyarok jóindulatáról, magok adják kezébe a vezéri lófogót, melyet bordozni megszokott, s melyet már a „Presse“ fenébbi nyilatkozatából is jól kivehetik, hogy nem bíztak az ő kezükre, kik a magyar befolyás romjain csak addig tombolhatnak, míg mások hatalmának engedelmeskedni kényszerülnek.

Reánk nézve különben eléggé bizelgő volna a „Presse“ elmélete, mely oda megy ki, hogy ők velünk elég erősek minden népet leültetni, de látjuk a háttért, mert e fenyegetés azon esetre van, ha a népek ellátnak tőlük azon tényről, hogy minket leültetve tarthassanak. Hanem mi váltig inkább tűrjük a szolgaságot, minthogy azokon álljunk boszút, kiket e célra ellenünk eszközül használtatnának fel kecsesetű igéretük és engedmények által.

Biztos lehet a „Presse“, hogy mi talán nyulhatunk önszántunkból visszatartásokhoz, de e részben legkevésbé sem állunk a bécsi lapok dispositioja alatt.

Másrésről azt is jól belátjuk, hogy helyzetünk csak is az Austriával vizslat ki folyása, s e részben sem szászszal, sem oláhhval nem kaczerkodunk. Rajtunk a románok csatlakozása sem segíthet. Ellentünk vagy mellettünk igen kicsiny különbséget tenne két milliónyi nép létszáma akkor, ha a 30 millió felett uralkodó Austria ellenkező politikát követ. A népek csatlakozása hozzánk csak

politikai eszméink erkölcsi hatását emeli, de nem dönt annak sorsa felett. Austria ezért éppen ugy mehet a maga útján.

E helyzetben természetes, hogy mi mindig őszintén akartunk Austriával kibékülni, vele egyetérteni, s vállvetve emelni a trón és közös birodalom tekintélyét; arról is meg vagyunk győződve, hogy ez idő eljövend, mert az európai nemzeteket tanít minket a kormánysemek s kormánypartok cserélkezéseinek természetére; és mi nem ellenséges zászlót hordunk Austria ellen, mi egy eszme zászlóját visszük Austriában, melyről azt hisszük, hogy a birodalom alakulásának és fenállásának symboluma, s egyedüli alapja; és eszme a szabadelvű, s előrehaladó legitimitás.

Ismerjen így a „Presse“ minket és soha se higgye, hogy ő vagy akarki más velünk a testvér nemzetiségeket méltó joggal ijesztgetheti, fenyegetheti s kordázhat ja.

Az Austria által javaslatba hozott német szövetségi reform acta.

(Folytatás.)

12. cz. Szövetségi végrehajtó hatalom.

A directoriumnak gondoskodni kell arról, hogy a szövetségi törvények, szövetségi határozatok, és szövetségi hatóságok ítéletei, a szövetségnél eszközölt kiegyezkedések, a szövetség által ellálatl garancia, az érdekllett kormányok által végrehajtsanak.

Ha e körül valamely nehézségek merülnek fel, a directoriumnak joga van a végrehajtást közvetlenül a maga kezébe venni. E célból biztosokat nevezhet ki, és ezeknek, ha a szükség úgy hozná magával, kellő katonai erőt adhat rendelkezésük alá.

13. cz. Katonai ügyek.

A directoriumnak kötelessége kezelni a német szövetség hadi szerkezetét. Vezeti ezen szerkezet által a szövetségi hadsereg, szövetségi várakra, s part-védelemre vonatkozó, a szövetségre ruházott ügyeket. Gondoskodik a katonai erőről, hogy minden szövetségiállamokban pontosan és tökéletesen teljesítsenek a katonai kötelezettségek, ügyelni kell arra is, hogy a szövetségi sereg szervezésében cél szerű összhangzat uralkodjék. Figyelmét szakadatlanul oda irányozza, hogy a szövetség hadserege a lakosságok szükségletén megterhelte nélkül béke idején erősüljön, tökéletessüljön, és Németország védelére minden igényeinek megfelelő karban tartassék.

Ha e célra új törvényes határozományok, organikus szabványok, vagy a szövetségi hadiservezet módosításai szükségesek, akkor a directorium penditse meg azokat a szövetségtanácsban.

Ha a directoriumnak a 9. 10. és 12. cikkekben felhozott esetekben szüksége van közvetlen rendelkezésre katonai eszközök felett, akkor a mindenkori célra leginkább alkalmas csapatot állását a szövetség szolgálatára rendelje el.

Ha ezen rendszabály célja eléretett, a szövetség szolgálatára tett alkalmazás ismét megszűnik.

Csapatoknak a szövetség szolgálatában történt alkalmazása költségeit előlegkép a szövetség viseli, fenhagyatván minden törvényesen megállapított kárpótlási kötelezettségek.

A szövetség szolgálatában álló csapatok a szövetség jeleit hordják.

Közös gyakorlatok alatt általában több szövetségiállam hadjuttalékainak mindenkor egyesülése alatt azok szintén ezen jeleket hordják.

14. cz. Szövetségi pénziák.

A directorium kezelte az egyes államok matriclaris adományaiból alakult szövetségi pénztárt.

Minden három évben a szövetségtanács beegyezésével elkészített költségvetését a rendes szövetségi kiadásoknak, és azt a szövetségi követek gyűlése elé terjeszti.

Kirója a szövetségi követek gyűlése által jóváhagyott matriclaris adókat.

Előre nem látható szövetségi kiadások fedezésére a directorium a szövetségtanácsnak, és a szövetségi tanács gyűlésének jóváhagyá-

sával, vagy ha ez utóbbi nem volna egybe-
gyűltve, az előtevaló igazolás feltartása mel-
lett, rendkívüli matriculác adót vethet ki.

A directorium számolási jelentését a szövetségi háztartás lefolyt három évi időszakáról a szövetségi követek gyűlése elé terjeszti. 15. cz. Viszony a szövetségi követek gyűléséhez.

A directoriumot illeti a szövetségi követek gyűlésének egybehívása, megnyitása, feloszlása és bezárása.

A gyűlés rendkívüli ülésének egybehívására azonban a directoriumnak szüksége van a szövetségtanács beegyezésére.

A directorium a követek gyűlése előtt képviseli a szövetségtanács összegét, különösen pedig előadja a szövetségtanács által jóváhagyott törvényjavaslatokat és egyéb előterjesztvényeket, és az ezek felett a követek gyűlésében színdó tárgyalásokra szükség esetén biztosokat nevez ki. A directoriumnak joga van a követek ülésének közléseket tenni általános szövetségi ügyekről, és meghallgatni annak nézeteit ezek felett.

A követek gyűlése ülészakának befejezése után a directorium ezen gyűlés végelhatározása alá bocsátja, vagy, ha ez utóbbi gyűlés kivételesen nem következnék be, a végelhatározást a szövetségtanácsban eszközöli.

(Folytatjuk)

Az erdélyi országgyűlés

XXI. ülése sept. 1-én.

Kezdete d. e. 10 $\frac{1}{4}$ órákor. A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után, első napirendre az első k. előterjesztés fölötti részletes vitát tűzvé ki, olvassa annak 1-ső §-át.

Aldulean: Midőn a törvényjavaslatban egyenlőségis-óról „Gleichberechtigung“ van szó, s ott még azon kitétel is előfordul, hogy „a többihez hasonlóan“ (gleich den übrigen) önként következik, hogy azt a többi is meg kell nevezni. Ennélfogva nem járulhat a kormány szerkezetéhez, sőt inkább egy más módosítványt ajánl, mely szerint a kormány javaslatba beekelendő lenne, miszerint a román nemzet „a régiebb erdélyi alkotmány értelmében a más három elismert nemzet és négy vallás hasonlatosságára“ cikkelyeztetik be. Erdélynek saját alkotmánya van, ezt állította vissza az octoberi diploma; világosan meg van ugyanis említve ezen diplomában és a gr. Rechberghez intézett legmagasabb kéziratban, miszerint a Lajthán inneni országokban az alkotmányos állapot ezek régi rendszere szerint állítatik vissza, már pedig Erdélyben a régi rendszer a 3 nemzet és 4 bevett vallás systemáján nyugszik.

Herbert: a kir. előterjesztés mellett szól, mert az a románok igényeinek a mostani körülmények közt megfelel a nélkül, hogy az állam-alaptörvényekkel ellenkeznek. Ezek szabad politikai s vallási joggyakorlatot biztosítanak, míg a hazai alkotmány szerint csak 3 nemzet volt. Szónok az állam-alaptörvények mellett van, melyekre szavazott a román congressus is; az „ebenfals“ kifejezés alatt értetnek a többi nemzetek is. Az erdélyi alkotmány viszszállításított, de csak mennyiben az állam-alaptörvényeknek megfelel.

E kifejezés „alkotmány értelmében“ közporku állapotot idéz elő. Austria valamennyi népei testvérek az Adriától a Lotriáig. Szónok 14 évig volt allamszolgálatban, az 1849-diki alkotmányra megeskettetett s csak itt oldatott fel esküje alól; a forradalom alatt nem volt alkalmazása, elment tehát az alkotmányos ministerhez Schmerlinghez és ez adott neki kenyeret. Itt tanulta ismerni az alkotmányelveket, tartozik is ezen uraknak hálával, melyet akként fél lerohatni, ha a k. előterjesztést pártolja, annyival inkább, mert a bizottmány javaslatára szerint a többi népek kizáratnának az egyenjóság gyakorlatából.

Popu László azon kellemetlen helyzetben van, hogy a kormányjavaslat 1-ső §-a ellen kell szólnia. Ha az octoberi diplomában a román nemzet mint ilyen már egyenjóságosítva volna, miért kellett a román nemzet beszékelvezése céljából egy kir. propositiot előterjeszteni? Ő soha sem lesz ellene, hogy a négy nemzethez nem tartozók azokkal egyenjóságosítva legyenek; de vannak nemzeti jogok. Miért kellett az ország czimerében a román nemzet részére is egy külön jelképet

indítványozni, ha az nem nemzet? Az erdélyi régi alkotmány vissza van állítva, ki tessék az abból, hogy azon sok módosítás van folyamatban. Az nem ellenmondás, mikép a román nemzet a 13 nemzet uniójába felvételt kíván, mert az 1437-beli „unio” nem a román nemzet, hanem a több ajku egyetemes jobbágság ellen volt hozva. Hanem van az Aprobátában több törvényezik, mely lealázólag szól az „oláh natióról.” Ezek eltérésére szolgál az inarticulatio, melylyel ha egyebet nemis, annyit mégis nyerend a román nemzet, hogy többé senki sem fogja mondhatni, miként nincs hazája, a mint az nem csak 1437-ben, hanem 1863-ban is mondatott. Jövére a mit bírnak a románok, úgy sajátjuk lesz, mint bárki másé; mint a testvér nemzetek. (Tettség a románok részéről.) Birthlet, nem tudja mit jelentsen az 1 §-ban ezen kifejezés „mint olyan” mire az elnök felvilágosítja, hogy a g. e. vallást az 1744. XI. t. cikk a r. k. vallás kiegészítő részének dekretálja, de az ama valláshoz tartozók nagy sulyt fektetnek arra, hogy önállólag ismertessenek, a főlebbi kifejezés tehát ezen óhajásoknak tesz eleget. Szónok se a k. előterjesztést, se a bizottmány javaslatát nem pártolja, nem tartja világosnak, bővebb értelmezést kér tehát, mondván különösen, hogy ha Erdély a régi alkotmány alapján állana, nem is inarticulálhatna az orsz. gyűlés, mert a szerint nemzetek voltak képviselve és nem testületek. Végre Rannicher tegnapi indítványához csatlakozik, hogy t. i. az „alkotmány” szó után az „octoberi diploma” is vétsékek fel.

Fabini. Pártolja a k. előterjesztést, de a „mint ilyen” szóval szintén nincs tisztában, azt óhajítja tehát mindenk előtt elhatározatni: csakugyan egy-e a g. e. vallás a r. kath. vallással, mely esetben aztán csak 5 vallás volna Erdélyben, vagy nem? (Elnök megjegyzi, hogy szónok a napi renden tulsap, s hogy a vallások dogmái fölött e házban nem lehet határozatot hozni.) Óhajtaná, vajha a kormánynak képviselője volna jelen, a ki felvilágosításokat adna ily dolgokban, ez az ügy menetet gyorsítaná. Szónok két módosítványt készítet; egyet azon esetre, ha a g. e. vallás és a r. k. egy; a másikat az ellenkezőre, de egyiket sem vala alkalma benyújtani vagy felolvasni, mert szavai elhangzottak.

Rannicher. Miután abbéli indítványa, hogy a két törvénytárgy külön választássek, elvetettét, visszatér már most indítványa lényegére, mely a kormány javaslatával azonos. De csodálja, hogy midőn a kormánypadról (Popu László kormányzékü a lelkőkre cselezőv.) tegnap a kormányjavaslat cizme oly hön pártoltatott; ugyan onnan ma a kormányjavaslatlalt teljesen ellentétsek bizottmányi javaslat 1 §-át hallja védelmezett. Pedig ő Felségének többször nyilvánított legf. akaratát fejezi ki a kormányjavaslat, s a nemes román nemzet még többet kíván, a többi három nemzetet is belevonja a törvényezikbe; ő a régi erdélyi alkotmányra támaszkodik, pedig a belső-szolnokmegyei képviselő a f. é. april. 21-kén tartott nemzeti congressusban azt monddotta: „nekünk 1848-ig nem volt autonómiánk.” A kormány javaslat az oct. diplomán és nem ama régi alkotmány alapján nyugszik. Mi pártoljuk e javaslatot, de ha az el találva vetett, azonesetre a következő közvetítő indítványt teszem: „A román nemzet az előbbi, de az 1860 oct. 20-iki es. diploma, s az 1861-diki febr. 26-ki alkotmány határozatai által megszorított, alkotmány értelmében Erdély nagyfejedelemségére nézve törvényesen elismerték, s mint olyan az ország többi törvényesen elismert nemzetéhez hasonlólag szintén államjogilag felvétetik.” Itt még mindig külön van választva a vallás a nemzetiségtől, ennyivel tartozunk a tudomány-nak is, mely e fogalmakat rég külön választotta. Nagyon csodálja, hogy most annyira hangsúlyozzák a románok a régi alkotmányt, midőn a román congressusban egy érdemes szónok kimondotta, hogy országgyűlést kell kérnünk a végre, hogy a régi alkotmány megszüntetésével egy újat alkossunk. Ajánlja módosítványt.

Román György a királyi előterjesztés 1-ső §-ellen szól, s miután a magyar nemzet nincs beczikelyezve, hanem csak a „nemeselek, székelyek és szászok”, indítványozza, hogy beczikelyezessék be a magyar nemzet is, mert a ki nincs beczikelyezve, politikai jogok részese nem lehet. („Rosz!” a románok, „Hört! Hört!” a szászok részéről.)

Cipariu: egy módosítványt ajánl, mely a nemzetiséget a vallástól két külön czikelyben elválasztaná, és nemesek megnevezése a más három nemzetet, melyek mellé a román nemzet mint negyedik felvétetik, hanem még azt is világosan kifejezné, miként a román nemzet „rendi” nemzeté tétetik.

Schuller Libloy pártolja Rannicher közvetítő javaslatát s a vallási s nemzeti egyenjogúsításnak külön választására célszólág kérdi a románokat, hogyha ő a gör. kel. vallásra áttérne, románná válnék-e ő ez által? avagy

nemét marad-e? A románok felelik: igen nem marad. Tehát miért fogadták el önök tegnap egy a törvényjavaslat címét, hogy „a román nemzet és vallásai”? Látnivaló, hogy a két elem nem szükségképpen összetartozik; önök ez összefoglalás által oly kiváltságot vesznek igénybe, mely ellen századok óta küzdöttek s a helyett, hogy egyenjogúsítást kívánának, fallal zárkoznak el. Pedig a nemzetiség legsikeresebb kifejtése a municipalis tagolásban van biztosítva, úgy, hogy ezental lenne egy magyar, székely, szász és román nemzeti unitasitás a maga saját kerületeivel, székeivel s ez volna a csupán egyéni egyenjogúsítás ellenében a politico-nationalis egyenjogúsítás. A román nemzet ebbéli érdekeit kielégíteni kések vagyunk és e tekintetben Rannicher módosítványa, hogy a román nemzet államjogilag elismertessék, a leghevesebb, mert ez által a nélkül, hogy privilegium adatnék a román nemzetnek, ez több jogokat nyer mint más, p. az örmény vagy zsidó nemzet, mely nem él oly sürűn és annyi helyen együtt, hogy magasabb municipalis tagolatot képezhetne. A román nemzet egyházainak egyenjogúsítására nézve megjegyzi, hogy ezeknek régi törvényeinkben kimondott általános szabad vallás gyakorlaton kívül teljes függetlenség, egyházi önkormányzat, s mindaz biztosítatik, mi az egyház életéről szerves kifejtésére szükséges.

Ha ezzel csak annyit kíván a román nemzet, mint a többi elismert egyház, (a románok részéről: úgy van) akkor teljesen megnyugsom. De a régi erdélyi alkotmány egyházi férfiaknak, nemesi kiváltságokat is adott. Ezt is kívánják önök? (A románok részéről: Nem!) De a régi erdélyi alkotmány szerint a cardinalis hivatalok betöltésénél a 4 vallás volt irányadó, a nemzetiség lehető tekintetbe vételével; a vallásból magából tehát politikai jogok is folytak. Már most kérdem: kívánják fogják-e önök a vallás szerinti arithmeticus képviselést? (A románok részén: az most nincs napirenden!) A szászok részén: De igen is napi renden van. Halljuk! Kérem én ez iránt megnyugtatra szeretnék lenni. Ha önök azt felelik, hogy: nem, akkor én is elfogdom e tételt, az erdélyi alkotmány értelmében, mert akkor az oct 20-diki alapon állnak, mely szerint a hivataloképesség független minden hitvallástól. Csak értsük meg egymást, a félreértés abban rejlik, hogy nem tudjuk, hogy mennyi politikai jogot kívánunk önök levonni ez egyenjogúsításból. Ha ezt tudjuk, akkor az elvvel hamar tisztába jövünk. (Alduleán s több román képviselő: a fenemített elvet nem vonjuk ki abból). Akkor teljesen megnyugsom.

Man Gábor Alduleán módosítványát pártolja annál inkább, mivel a régi alkotmány visszaállítását maga a kormány is elismerte, midőn a hivatalokat és hatóságokat annak értelmében szervezte vissza az octoberi napokban, mely alkalommal a vármegyékben sokkal szabadalvább modorban történt a visszaszervezés mint más helyen. Ez tény! A román nemzet mint nem es 1848 előtt is részt vett a politikai jogok gyakorlatában, az ő meggyében 500 nemes család közül 400 román és 100 magyar család van, ő kívánja, hogy a románok mint „nemzet” s az ő vallásai beczikelyeztessenek be.

Schmidt Konrád, a szétágazó nézetek egyesítését reméli, mert Alduleán is csak specialisabb formulázást kíván adni a t. javaslatnak, midőn a bizottmány munkálát pártolja, szerinte az „alkotmány” szó a k. előterjesztésben is meg van, mert hiszen a románok nemzetisége s vallása egyenjogúságának az országgyűlés általi elismerése csak is az alkotmány értelmében történik.

Az új idők és az octoberi diploma mindent megad a románoknak, mivel a szászok bírnak, u. m. saját municipiumot, ennek egyenjogúsítását, valamint a nyelvet, minél többet a szászok sem igényelnek. A románok vallás egyenjogúságát illetőleg hivatkozik a régi erdélyi törvényekre, melyek a g. n. e. és g. egy. vallásokra is kiterjeszkedtek. Az alkotmányt ő is csak úgy érti, mint Popu László, az államalapító törvény alapján; azt, hogy a nemzeti municipiumok akként lépjenek életbe, mint hajdon, — ellenzi, de ezt a szászok se követelik. A nemzetiségnek szerinte nem lehet a régi alkotmányon alapulni, hanem a confessioknak igen; a legcélszerűbbnek véli tehát ha a nemzetiség és vallás, Rannicher indítványa szerint, nem ugyan külön törvénybe, hanem külön §-ba foglaltatnak, s azért ama módosítványt pártolja.

Balomiri János pártolja a bizottmány javaslatát Alduleán módosítása szerint, és ismétli, hogy a régi alkotmány nincs egészen helyreállítva, a ki ellenkező nézetből indul ki, az ezen országgyűlési törvényességét is kétségbe vonja. Ez az octoberi diplomán nyugszik, ám de ez Erdélynek csak autonómiát állította vissza. A nemzetiség kétféle foglalkozás és politikai. Most és itt a román politikai nemzetiségről van szó, s hogy e részben több kétség ne legyen, kiemeltetni kívánja, hogy

a román nemzet „politikai” nemzetté kebelezetetik be. Egyébirat irassék „wird anerkannt” helyett: „werden anerkannt”, mert az egyenjogúsítás még nem történt meg, ez csak azután megtörténendő.

Budakker a bizottmányi javaslat és Alduleán módosítványa ellen nyilatkozik, mert az a négy nemzetet és valláson kívül mindenkit kizárna az egyenjogúságból, és az erdélyi országgyűlés ily határozata fölött jogositva volna a közvélemény napirendre terni. (Nemelyek a tanácskozás befejezését sürgetik, elnök szavazásra bocsátja a kérdést; a többség folytatni akarja a tárgyalást.)

Schuller Mihály szintén ily értelemben szól, mert a bizottmányi javaslat homályos, a törvénynek pedig világosnak kell lennie, különben félreagazásra adhat alkalmat; emélfogva Rannicher indítványát pártolja.

Gajetánu pártolja Alduleánt, s Rannicher módosítványa, mely szerint az erdélyi alkotmánynak az octoberi diploma és febr. patens megszorításaival történt visszaállítására lenne megemlítendő, hogy a februári patens megemlést nem tartja megegyezhetőnek. (Felkiáltások a szászok részéről: tehát nem? bravo!!)

Puscariu a bizottmányi javaslat mellett emel szót, minélfogva elősoroltatni kívánja azon nemzeteket, kikkel a román ezután egyenjogú lesz, mert ha csak egy általános czikelyeztetnék be a román nemzet, a szőnyegyen levő királyi előterjesztés akár merőben felesleges. Továbbá megrója Zimmermann kir. hivatalost, mivel a montenegrói törvényből elővett idézetével a román nemzetet a világ előtt compromittálni kívánta. Minkezt vádolnak, ugymond, hogy exclusiv törvényt akarunk hozni, hogy nekünk „Extra Wurst” kell; de hát (a szászok felé fordulva) azokra semmi compromissio ne háruljon, a kik magok ragaszkodnak ma is legszorosabban a kizárólagos kiváltságokhoz. Midőn a román nemzet a bizottmány Alduleán által módosított javaslatára beczikelyeztetik, senki sem záratik ki a jogegyenlőség élvezetéből, ezáltal csak a román nemzet régi óhajása teljesül.

Ratiu pártolja Alduleánt. Herbertnek fellevle megjegyzi, hogy az octoberi diploma csak annyiban érintette a régi erdélyi alkotmányt, a mennyiben a bírodalmiandás elebe tartozó közös ügyeket körvonaloza, minden egyebet illetőleg érintetlen hagyta az 1848 előtti erdélyi alkotmányt, tanusítja ezt maga azon diploma és gr. Rechberghez intézett legf. kézirat is, hisz e két okmány folytán az országos dicasteriumok, az udv. kanczellária, kormányzék, vármegyék sőt maga a Sachsenlandnak hibásan nevezett királyföld is a régi alkotmány elvei és formái szerint szerveztettek vissza az 1860 octoberi napokban. Épp így nincs érvényen kívül Lipót hitlevele sem, ugyan is annak több pontja éppen gyakorlatban van: az ország önkormányzata, azon elv, miszerint a hivatalokban hazafiaknak kell alkalmaztatni, és így tovább nemesen eltörölve. Nem védünk mi száz éves ódon-ságokat, csak mert azon intézmények részesei nem voltunk, azt kívánjuk, hogy azok keretbe utalag felvettessünk, hogy részeseivé tétessünk mind azon javadalmaknak, melyeket eddig csak a kiváltságos osztály élvezett, hogy a jogok egész összege terjesztessék ki mireánk is. Mindaddig, míg az ország alapörvényei eltörölve nincsenek, senki sem mondhatja rólk, hogy nem létező jogokból, vagy is jogtalanságból akarunk jogokat származtatni. Emlékszik a t. ház, miszerint ő Felségének a trónbeszédben kifejezett legf. kívánságára, hogy az octoberi diplomát törvény-könyvünkbe beigtassuk, a v. feliratban készeknek nyilatkoztunk e végett egy külön t. czikelt fölterjeszteni ő Felsége legf. szentesítése alá; én tehát mindaddig, míg e diploma a maga rendben beczikelyezve nem lesz, arra, mint már telt leg létező törvényre nem hivatkozhatom. Maga az Aprobata nem színt meg teljesen és végképpen, megengedem, hogy ezen törvény haldoklik, de arra az ország jogos törvényhozása még nem mondta ki a „half meg” szót. Magam is azt kívánom, hogy régi alkotmányunk sok intézkedését változtassuk meg, de csak rendes törvényhozási uton, alkotmányosan. Valóban senki sem tett még rosszabb szolgálatot valamely általa védett ügynek, mint tesznek azok, kik az octoberi diplomának azt az értelmet adják, mintha csak ez állította volna vissza az alkotmányos-ságot.

Zimmermann: a kormányjavaslat mellett nyilatkozik és hallatlan anomáliának tartja, hogy alkotmányos országban s alkotmányos országgyűlésen a kormány részéről senki se szólal fel, hogy szükséges felvilágosításokkal szolgáljon. Puscariunak felelve nem hitte, hogy Montenegrora történt hivatkozásával sérteni fogja a nemes oláh nemzetet, midőn azt maga sem tartja compromissiónak oly régi törvényekre hivatkozni, melyek a román nemzet-ről éppen nem kedvezőleg emlékeznek meg.

Alduleán ismételve védi a bizottmányi szöveggel azonos javaslatát. Az octoberi diploma és gr. Rechberghez intézett legm. kézirat nemesek az alkotmány eszméjét adta ismét vissza, hanem magokat a változott körülményekhez képest alkalmazható alkotmányos formákat is. A román nemzetnek a más 3 nemzet tüzetes megnevezésével leendő beczikelyezését illetőleg egy példával kíván élni. Minden államnak, ugymond, van egy eszményi tulajdonosa, mely bizonyos erkölcsi személyt képez. Így p. mind Magyarországon azt mondják „magyar nemzet”, ez csak azt teszi, hogy ott az egyedüli politikai nemzet, vagy nemzeti egység, a magyar, s ki mondhatná, hogy azért az ezen általános kifejezésben foglalt más nemzetiségek nem bírnak mindazon politikai jogokkal, melyek őket megilletik. Ez az eset Erdélyben is. Itt 4 ilyen eszményi nemzetiség ura az országnak: a magyar, székely, szász és román, e fogalom senkit sem zár ki a jogegyenlőségből. Egyébirat adjunk fel minden előjogot, de tegyük ezt mindnyájan, s akkor am kezdjük elől s alkossunk egy teljesen általános jogegyenlőséget, mely magában foglaljon minden honpolgárt; én ebbe beleegyezem, de addig, míg mások előjogaikhoz ragaszkodnak, a román nemzet sem állhat el fenébbi kívánságtól. Avagy ha a szász nemzet nem ragaszkodik előjogaikhoz s nem kívánja fentartani kiváltságait, miért és mi alapon tartott 1861 nemzeti egyetemi gyűlést s alkotott ott mindennemű szabályokat, mi alapon vívott ki magának másodfokú törvényszéket, miért lön a szász nemzet ispánja Schmidt Konrád ur személyében megerősítve.

Popu László igazolni kívánja magát az iránt, hogy a kormányjavaslat 1 §-ának szővegét nem védette. Igaz, hogy ő a kormánypadon ül, de a törvényjavaslat védelmére nézve részletes utasítással nem bír, s ő e hivatásán kívül még népképviselő is, mely minőségét ilyben szem elől nem tévesztethette. Minélfogva meg van győződve, hogy eljárásában mindkét minőségének eleget tett, s tiltakozik, mint ha nyilatkozataiban magával ellenkezésbe jött volna: tagadván azt, mit tegnap állított; ez nincs úgy. Végül megjegyzi, hogy a bazai alkotmány 1860 octoberben adottot viszeza.

Trausenfels: (előadó) újól melegen ajánlja a háznak a bizottmányi javaslatát.

Elnök: szavazásra bocsátja a főnebb elősorolt módosítványokat, ezek mind elejtettek, kivéve Alduleának a bizottmányi szöveggel azonos javaslatát s a mely a román többség által a kir. propositio s a szász minoritás ellenében egyhangulag elfogadtatt.

Igy tehát az 1 § következőleg hangzik: A román nemzet, a gör. kath. vallás mint olyan s a gör. keleti vallás az erdélyi alkotmány értelmében az elismert többi 3 nemzet és 4 vallással szintén törvényszerűleg elismertetnek.

Útás vége 2³⁰ órakor.
Holnap ülés; napirend: az első kir. propositio fölötti vita folytatása.

XXII-dik ülés september 2-kán.

Kezdete d. e. 10 órakor. — A mai ülés a tegnapihoz képest sokkal csendesebb volt, a mennyiben a különböző oldalokról jött módosítványok lényegtelentül térvén el egymástól, hosszu de nyugodt vitát idéztek elő s végre összeegyeztetve egyhangulag elfogadtattak. A tegnapi jegyzőkönyv felolvasása után csaknem hosszabb vita támadt a felett, miért áll némelyek neve előtt a „Herr” szócska, mások előtt pedig nem; de az elnök szokott tapintatával csakhamar elejt vett e kitérésnek, s kijelenté, hogy napirenden van az első kir. előterjesztés fölötti részletes vita folytatása s olvassa a kir. előterjesztés 2-dik §-át, mely így szól: „A görög kath. vallás mint olyan, és a görög keleti vallás éppen azon önálló halyzeittel bírnak, melyet Erdélyországban a többi vallások — fentartva a korona felügyelői jogát — törvényszerűleg elfogálnak.”

A politikai jogok gyakorlata minden hitvallástól független, s a bizottmányi javaslat megfelelő 3-dik §-át, mely így szól: „A görög kath. vallás mint olyan, és a görög kel. vallás, valamint egyházaik is ugyanczán önállással bírnak, a mivel Erdély többi elismert vallásai és egyházai, ugymint: a római katholicus, az ev. református, az ev. lutheránus és unitárius vallások a bazai törvények értelmében bírnak. Ezen vallások követői ehhez képest jogosítvák — fentartva a korona alkotmányos felügyelői jogát — egyházi és iskolai ügyeiket canonjairól értelmében és minden más egyház bármily befolyásától függetlenül rendezni, kezelni és vezetni.”

Az elismert hat vallás valamelyikének cziméből azonban senkit se nem szabad, se nem lehet bármily politikai jogok gyakorlatától ki-rekesztetni.”

A szőnyegyen levő tárgyhöz első terjedelmesen szóló Siaguna s hosszabb beszédében, következő módosítványát indokolta:

„A gör. kath. egyház mint olyan s a g. kel. egyház ugyan azon önálló állással bírnak, melyet a róm. kath. az ev. reform. az ágostai s az unitária egyház — fentartva a kormány alkotmányos felül őrzési jogát — a hazai törvények értelmében elfoglaltak. Ezen hitfelekezetek jogositva tehát egyházi iskoláigyeiket, ugyintén alapjaikat s alapítványait canonjaik értelmében s más egyház befolyásától függetlenül rendezni, kezelni és vezérelni.

Indítványát pártolák hosszabb-rövidebb beszédekben Solutio érsek, Popu László, tulajdonképpen a kormány javaslatát Saguna módosítványával, Moga és Baritún. Ez utóbbi a történelmi adatok hosszú sorát idézte fel, melyek nagy része azt bizonyítják, mennyi s mily fájdalmas sérelmeket kellett a görög egyesült s nem egyesült vallásnak a régi időkben szenvednie s tűrnie, csodálkozását fejezte ki ennél fogva, hogy némelyek önzés-sel vádolják a románokat, mert vallásuk lehető biztosítására törekednek, ellenben tagadták, mintha csodálkozásra méltó volna az, hogy ők tisztán s világosan formulázott törvényt öhajtnak s sürgetnek a kérdésben.

Rannicher azzal kezdé hosszú beszédét, hogy „ha a nemzetiség elválaszt, a vallás egyesít”, pártolta Saguna módosítványát, mindamellett nincs vele egészen megelégedve, minthogy több biztosítékot öhajtni adni a fenforgó vallásoknak. Ellene mond a reversál-soknak s a concordatumnak, mely utóbbi, ha nem is kötelezi a protestánsokat, azoknak mégis nem kevés alkalmatlanságot okoz (hosszas bravok!) Nem engedheti meg, mit egy katolikus udv. tanácsos munkájában állit: mikép „egyház” nevezet alatt csak a római katolikai egyház értendő. Erdélyben az udv. tanácsos nézete még nem törvény, használhatni öhajtni tehát a „protestáns egyház” czimet is. Tisztább formulázást öhajtni, mint a minő Saguna. Terjedelmesen taglalja a „Rechtsstellung” (jogállást) a vallás és lelkiismereti szabadságot, melynek vörös fonalaként kell végig húzódni az egész törvényben. Beszél az államnak az egyházak fölötti felügyeletéről, arról, hogy az 1843-diki országgyűlés már sérelem gyanánt hozta fel azt, miszerint valamely vallás ügyének elintézésébe idegen vallású tanácsosok folynak be. Felhossa, hogy a görög egyesült s nem egyesült magán alapítványokat nagy részben, még jelenleg is az állam kezeli, hogy egy román tanító fizetésjavítása kérése két álló évig állt tárgyalás alatt és csak akkor ért véget, midőn az illető már halva volt. Mindezek folytán előadja módosítványát, mely a vita folyamán felmerült kisebb változtatások befoglalásával következő szerkezetben lön elfogadva u. m. „A görög katolikus és görög keleti egyház az államban egyenlő önálló jogállással bírnak s önmeghatározási szabadságuk van belligyeikben, melyet az ország többi törvényesen elismert s államjogilag bevett egyháza t. i. a róm. kath. az ev. református, az ev. ágostai és az unitária egyház a teljes vallás és lelkiismereti szabadságot biztosító országos törvények alapján gyakorol. Fentartva a koronának Erdély nagyjedelemsege törvényben megállapított, alkotmányosan gyakorlandó felügyeleti jogát; jogositva vannak tehát ezen egyházak egyházi iskolai ügyeiket, ugy szintén pénzalapjaikat alapítványait s intézeteiket minden más egyház bármily befolyásától függetlenül canonjaik értelmében s önállóság rendezni, kezelni és vezetni.”

A kormány-javaslatot, ugy miként az formulázva van csak is Herbert Mihály támogatja; Rannicher módosítványát ellenben Popu Macedon, Wittstok, Popu László, Gaetanu, Siutlun érsek, Popea és Zimmernann, Popazu az iskolákat az egyháztól elválasztani öhajtották, Schneider Frigyes esatlakozott e véleményhez és az „iskola” szó elé „hitfelekezeti” szót kíván tétetni, mert ugy felekezeti mint államiskolák is vannak, de miután több oldalról megjegyeztették „mikép ez ugy is magától értetk”, megnyugodott.

Rannicher indítványa szavazás alá kerülővén egyhangulag elfogadtatott.

Ülés vége 13³⁰ órakor. Holnap ülés; tárgya: az első kir. előterjesztvény fölötti részletes tanácskozás folytatása.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

K. Váradhely, augusztus 28.

Városunk összes választó közönsége ösz-szebivatván ma közgyűlésre, a nagy számmal megjelent választók előtt felolvastatott kedves követünk gróf Kálnoki Pálnak folyó hó 24-kéről kelt tudósító irata, melyben midőn „köszönetet mond választóinak a bizalomért, hogy ismételve megválasztották, jelent, hogy mind addig, míg a székei és magyar követek és kir. hivatalosok által felterjesztett memorandumra választ nem nyernek, gátolva van országgyűlési székét elfoglalni.”

Közönségünk követének előbbi eljárását magának valván, ezen alapon fogva ezen

jelentést nem tekintheti lemondásnak s nem is öhajtna annak tekintetini fensőbb helyen is; ennél fogva egyszerűen felrész határozott a fels. kir. kormányzékhez, hogy méltóztassék hathatós befolyásával arra működni, hogy a magos udvartól az öhajtna várt válasz minél hamarabb megérkezék, hogy így követünk ne legyen gátolva országgyűlési székét elfoglalva közreműködhetni a haza és nemzet jövője feletti tanácskozásban.

Ofjtozi.

Al-Fehérmegye, Vingárd, aug. 30.

Mennyire terjed némelyeknek ellentétkbeni rossz akarata, bizonyítja azon tény, hogy miután a nagyobb hazai hivatalokat, a tömeges vizsgálások folytán népek képzettebb egyénéi elfoglalták, ha akad itt ott egy-egy kisebb rendű hivataloskodó magyar ember, azt a minorum gentium-féle két-három iskolát frequentált románság minden áron s becsületes férfiakhoz nem illő módon is hivatalból megugratni törekszik. Így közelebből járásunk humanus érzelmű s mérsékelt és szelid bánásmódjáról ismert szolgabíráját Apáthy Jánost, a román és szebeni szász hírlap, eljárásait már két versen is gyanusan megámadni igyekezett, s ezen megámadása folytán kellemetlen investigációknak tett ki, melyek mindannyiszor a gyanúsított legalaplatasabbnak bizonyították ugyan be, de melyek az illetőre, s minden igaz hontóljáró nézve kísértő hatást hagytak hátra, annyira inkább, mert a suttomból gyanúsító hírlapi cikkek szorító, méltó felelősségre nem vonatott, s alaptalan feladásaiért kellőleg meg nem fenytetett.

Igy közelebből is a nevezett szolgabíró ur a szebeni kirlap augusztus 25-diki számában a legrosszabb akarattal azon elferdített tényre vádoltatott, miként egy Polák Antal nevű katonakötelezett, midőn pokoli zugba záratás s ezt követett barbar eljárás által annyira elkínizott néhány nap alatt, hogy ennek következtében a szerencsétlen áldozat a fejevári katonai kórházba vitetése közben elhalálozott; holott az elferdített tényállás anynyiból áll, hogy Polák Antal, ki ezeltől szinte két évvel lopás miatti alapos gyanúból elfogatván, innen aztán nyilvánosságra is került bünténye érzetében, a méltó büntetés elől megszökött, azóta kétfélembeli sorozása is elő nem állott, hanem Nagy-Apoldon álnév alatt lappangott, az ennek nyomára jött csendőrség által letartóztatott, s aug. 13-kán az illető szolgabírónak átszolgáltatott, ki őt egy tiszta egészséges, első emeleti bolthajtásos deszkával padozott szobába, hol a foglyokat tartani szokta; zárván, mely szobában régebben az élceiről ismeretes B. Nalaezi, később pedig a Kolozsvárt oly szép házzal bíró p. Horváth Mihály ur is lakott, s mely azóta járáshivatali és jegyzői irodának is használtatott, s mely az ugyanott levő szolgabírói irodánál is világosb és egészségesebb helyiség, minthogy azt régóta maga a szolgabíró ur is ezzel föleselrni kívánta, s melyhez hasonló börtönnök hasznát helyiség e honban nem igen létezik, azon helyiségben egy román paraszt meg nem betegedhetik, ha csak nem a saját lakásától nagyon is elütő tiszta és egészséges lég máin. Ezen szobában volt Polák Antal 24 óráig, mely idő után magát betegnek jelentette; hogy ily egyszerű jelentésre pedig a szolgabíró egy közönségesen megromlottnak ismert, s már egyszer ugyanazon börtönből megszökött egyént, egy a csendőrség által befogott s az ő felelősségére átszolgáltatott, katonakötelezettnek előli szökevényét szabad lábra csak nem tehetett, annyira kevésbé, mivel kézügyben orvos sem volt, kivel megvizsgáltathassa, s ki a jelentés valóságát hitelesítette volna, mit ismét a szolgabírónak tán felróni nem lehet, kérdés tanad, mit lehetett itt tenni? A barbar eljárás vádolt szolgabíró azonban feltalálta az utat, mely a hivatalos szigorú kötelesség és emberiségi érzés közt fellelhető volt, ugyanazon telken az épület földszinti részében lakó nagynénjének adta a foglyot ápolás végett, hol volt aug. 17-dikéig azaz háromszor 24 óráig, míg az irt napon kintzött utószorásra Fejérvárra bevitetett, a szolgabíró aug. 15-én Vingárdról járása más helyiségeibe távozott, s a beszállítás alkalmával sem volt jelen, s így ha ez alatt lett volna netán rosszabbul a fogoly, őt e részben a felelősség nem terhelte, valamint a kötelességet teljesítő falusi előjáróságot sem. A szolgabíró Polák Antal aug. 15-től az utószorozás színhelyéig nem is látta, de ha szinte látta volna is, mit tudhatott volna ő doctor nem lévén azon betegről, kit maga a fejevári katonai orvos kéztében, először a szemlekor, másodszor pedig a kórházba beszállításkor tettetönek (simulans) nyilvánítt. Igaz ugyan, hogy Polák Antal a fejevári katonai-kórházban meghalt, utóvégre is az ember balandó, de ezen halált a szolgabírónak feltudni nem lehet; világos lévén, hogy a halál nem a rossz bánásmód eredménye, azonban jelen esetről oly megmagyarázhatatlan jelenségek fordultak elő, melyekért

nagyon öhajtnandó lett volna a halottnak felboncolása, mert ez világosságra hozta volna a betegség eredetét is, nem történt-e az valamely ártalmas szerrel szándékosan, s a kívánt mértéken túl előidézve? Világos tehát, hogy a szolgabíró ur ellen felhozott fenebbi vád ocsmány rágalom, személy- s nemzetiségi gyűlölethöz s e felett tán csekély hivatalát elkapthási vágyból eredő. Tanulják meg az illetők, hogy a panaszkodási viszketeg mindig kiskorúságot jellemez, de az alaptalan vádaskodás férfhoz nem illő.

A mi még azon egy becsületes férfi jellemét galádul bepiszkolni szándékozó passus illeti, mely a kérdéssel ezek azon tételében találta, hogy ily borzasztó lyukakban szokta Apáthy szolgabíró szerencsétlen áldozatait tartani, hogy fölül több pénz csikarhasson ki, Isten és emberek előtt legalább való rágalomnak nyilváníttuk, mivel először biztos tudománssal szerint más helyiség a leirt szobán kívül börtönlön nem használtatott mióta csak Apáthy ur szolgabíró; másodszor mi, kik részt az azon helyiségben, részt járásában lakunk, Apáthy szolgabíró nem azon embernek ismerjük, ki ajándékokat fogadna el, s kit megvesztegetni lehessen; s így ezen aljas gyanúsítást visszautasítani a lovagiaság készlet.

Megjegyezzük még végül, hogy ezen csel-szövényes kérdés Apáthy ur ellen nem első eset. Ezeltől egy évvel Apáthy ur a román lapokban azzal vádoltatott, hogy két szent ezüldarandokolásban utazó oláhországi apácát elfogott s megveretett, mely hírlapi cikkek s ezek folytán történt feladás ötletéből kirendelt kinyomozás szerint kijött, hogy a kérdéselt nő Oláhországból hazatérő rossz erkölcsű személyek voltak, kiknél lopott holmik találtatván, a mellett születési helyüket s magokat is megnevezni többrendbeli felszólításokra is vonakodván, ez okból veretettek meg.

De a kinyomozásból ki nem derülhetett azon később bekövetkezett tény, hogy az egyik apáca nő Vingárdon egy szabadságos katonával szinte egy évig lakott, s közelebből a szabadságosnak végelbocsátatása folytán plane nevéje is lön.

Több birtokos a kis-nyedi járásból.

Egerberg, aug. 28.

Teljesíthet-e az ember nagyobb kötelességet, mintha inséget szenvedő embertársán segít? Oh bizonyára nem! Ez a legelső kötelessége minden emberbarátnak, minden kereszténynek. Ezt érzi mindenki, kinek szíve érezni tud. Ez legelső kötelességünk minden inséget szenvedő szerencsétlen ember irányában, és mennyivel inkább saját nemzettünk testvér hazánkiai iránt.

Megmutatta azt kis helységünk népe is, hogy érezni tud, midőn lelkes derék előjárója tekintetes Biró Sámuel ur egyszeri felszólítására a legmegelőbb részvétre indult kebel-lel kívánt testvéreink szánandó sorsa iránt enyhítő segédkezést nyujtani, egyes akarattal beleegyezvén, hogy a balsorsolt üldözött szerencsétlen testvéreink közül 20 egyént befogadjon s azokat szállással, élelemmel és tűzfával egymásután következő 8 hónapig, azaz a jövő év május 1-ő napjáig ellássa.

Lehet, hogy van idő, midőn 20 egyének 8 hónapig való ellátása egy oly népességi helységnek mint ez, csekély áldozat volna, de ez időben itt a legnagyobbak tekinthető.

Nagy áldozat mondom, mert helységünk határának egy nagy részét, hol törökbuza volt, a jég annyira elverte, hogy abból semmit sem remélhetni; a buza oly gyenge és kevés, hogy az alig adja ki a magot és a munkát, sok helyen pedig még azt sem; széna nagyon kevés, ugye, hogy a helybeli gazdák marháinak sem elégséges; szőlő, a mi népünk legnagyobb jövedelemforrása szokott lenni, semmi sinesen; káposzta is kevés.

Azonban helységünk mindezen szomorító körülmények közepette is megmutatta áldozatkészességét szükölködő testvéreink iránt és felsegédőkre lakosai szives adományokkal a következő sorban járultak:

Ifjabb Biró Sámuel 4 veka buza, 4 veka törökbuza, 2 veka pityóka, Albert János 1 v. buza, 1 v. th. 1 v. p., Szirb Ignác 1 v. b., 1/2 th., 1/2 v. p., Puresilla György 2 v. th., Vaszinka Denyila 1 v. th., 1 v. p., Tura Szélesan Zsón 1 v. b., 1 v. th., Marinka Mihályné 1 v. th., Vaszinka Jón 1 v. th., 1/2 v. p., Flora Toma 1 v. b., 1 v. th., Németi Mihály 1/2 v. th., 1 v. p., Fábán János 2 v. b., 2 v. th., 1 v. p., Darabont Márton 1 v. b., 1 v. th., 1 v. p., id. Rád Mihaila 1 v. buza, 1 v. th., Menasági József 10 v. th., 4 v. p., Fejér József 1/2 v. th.

Szabó Pál énekevezér 1 v. b., 1 v. th., 2 v. p., Csernázki Sámuel 2 v. th., Székely Dániel fitanito 2 frt, 4 v. b., 1 v. th., 1 v. p., 10 fr káposzta és a leendő gyermekek ingyen tanítása; Pap László 1 v. th., Menasági Ferencz német nyelvtanító 1 v. b., 2 v. th., 1 v. p., 10 fr káposzta, Barabás József ev. ref.

pap 1 v. b., 2 v. th., 2 v. p., Harmath Krisztof kereskedő 1 frt, 1 v. th., 2 v. p., Rád György 1 v. th., Fejér Rózi 1 v. b., 2 v. th., törökbuza, Lázár Ilia 1 v. th., Fábán Dániel 1 v. b., 1 v. th., 2 v. p., ifj. Rád Mihaila 1/2 v. th., Kolon Tifor 1 v. th., Lengyel János 1 v. b., 1 v. th.

Németi Márton 1 v. th., Indolán György 1/2 v. th., Turán Gávrila 1 v. th., Kósa László 1/2 v. th., Ferencz Dávid 1 frt, Brád Tifor 2 v. th., Pável Juon 1 v. th., Kövér János 1 v. b., 1 th., 1 v. p., Tasnádi János 1 v. b., 1 v. p., Németi Samu 1 v. b., 1 v. th., 1 v. pityóka, Portsila Mihaila 1 v. th., Gruz Károly 2 v. th., 3 v. pityóka. (Folytatása köv.)

Maros-Ujár, aug. 29.

Résztvevő szózat magyarhoni testvéreink inségében.

Megemlékezzetek azokról, a kik nyomorságokkal terheltetnek. Zsid. 13. 3.

A jótéményről pedig el ne felejtkezzetek, mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten. Zsidók. 13. 16. v.

Meglátogatnak olykor-olykor az országos csapások nyomorteljes napjai, midőn föl kell tárulni a kebel szentélyének s sietve enyhíteni a szenvedők inségeit.

Ilyen vala a közelmúltban horvátországi testvéreink nézve a szerencsétlenségnek azon emlékeztető korszaka, midőn Magyarország és Erdély lelkes fiai s leányai siettek némes tetekben nyilvánítni a részvét szent kötelességeit.

Ilyen jelenleg a testvér Magyarhoni sármal helyzete, hol egy egész Erdély területét feltöltő országgrész két milliónyi népességgel és barmaival, a rendkívüli aszály okozta terméketlenség miatt, legkétségbeesettebb végségre jutott, kebelrázó alkalmat nyujtván a felebaráti szeretetnek és könyörületességnek ismét némes tetekben nyilatkozni.

Itt van tehát honfársaim! a kölesön lefizetésnek szomorú ideje, melylyel azonban egymásnak mindig adósai maradunk! Meg kell emlekeznünk azokról, a kik nyomorságokkal terheltetnek és a jótéményekről elfelejtkeznünk nem lehet, mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten!!

Buzdításra serkentőleg halljuk is, hogy a horvát-testvéreket meghatotta Magyarország szerencsétlen állapota, s az ország valamenynyí hatóságai a testvéri rokonszev hangján szólalnak meg a sújtó inség enyhítése tárgyában. Magyarországon mindenfelé „inség enyhítő bizottmányok” alakulnak.

Örömmel értesülünk főképp, hogy az erdélyi főkormányzék magáévá tévé véginségre jutott testvéreink kebelrázó sorsát, s Felső-től jóváhagyni kéri azon módot, mely az országos vasut építése által egyedül s legbiztosabb kilátást nyit — bár részben — megoldhatni a nagy inség enyhítését.

Örömmel olvassuk, hogy az erdélyi gazdasági-egylet is, mint e hon főbirtokos osztályának képviselője, melynek köre jelen időben csak is a jótékony áldozatok hordozására van szorítva. „Inségügyi középponti kormány bizottság” felállítását állapította meg s annak helybenhagyását kéri, mely azonnali gondoskodjék, hogy a Királyhágón túlról, bevándorló szerencsétlenek — nemzetkülönbség nélkül — gyors elhelyezés és segélyezésben részesülhessenek.

Ezekután öröm volna olvashatni azt is, hogy a fősám többségére nagyulnt fektető osztály, mely a nagyobb birtokosságot az országos térről leszorítani törekszik, már föllépett s kész gyorsan és tényleg bebizonyítani, mekkora tényező erővel és képességgel bír az országos inségek, szerencsétlen nemzet-testvérek köznyomorának enyhítésében!?! Vagy tán ezt várni képtelenség, és a sokszor ismételt elv már azzal is meg volna döntve, mivel maga e néposztály nagyszámú és könnyen azokra szorulandhat, kiknek jogait korlátozni és megdönteni — meglehet — saját akaratán kívül van hivatatva!?!

Oh nem! Meg kell várni mindenkitől az illető részesedést, apró cseppek övszévése eléendő az életelő szomj enyhítésére.

És ime t. szerkesztő ur! Én, mint szegény református pap, kinek évi fizetésem a k. kamaráról 126 o. é. frt, kézz vagyok és sietek annak 12-ed részét, vagy tíz forint és 50 krajczárokat o. é. magyarországi nyomorult testvéreink inségének enyhítésére felajánlani, s egyuttal ide zárza a t. szerkesztő urhoz be küldeni azon szives kéresemmel, méltóztassék „a kevésből e keveset” átszolgáltatni oda, honnan ez illető helyére fordíthatatik a leg-hamarább. *)

Midőn pedig ezt teszem, meg vagyok győződve, hogy megmaradott fizetésem 11-ed részét 12 felé osztva, abból kevés önmegtagadással, Isten segédleme mellett, családomat

*) A t. lelkész ur felebaráti adományát az alakulandó inségügyi bizottmánynak át fogjuk adni.

Szerk.

fenn fogom tartatni, s így a szülők ködök iránti kötelességnek is eleget tehetni.

Együttal óhajtanám azt is ajánlani, s nem is tartom szerénytelenségnek buzditani honfitársaimat, kik álladalmi, vagy akár minő más fizetésből részesülnek, úgy szintén gazdaság, kalmárság és művészetből élnek, hogy évi jövedelmök 12-ed részét föladozzák a közös inség enyhítésére; sőt a kitől több telik, még többet is adozzon e szomorú alkalmakkal.

Igy fogunk megemlékezni azokról, a kik nyomorúságokkal terheltnek és a jótéteményekről is el nem felejtkezvén, ilyen áldozatainkban gyönyörködik az Isten!

Sebestyén Áron,
református lelkész.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Necrolog.) Létzfalvi Gyárfás László né született Puteáni Natalia báróné maga és az elhunyt édes anyja öz. Gyárfás Elek nő Kispál Borbára, valamint nagyanyja özvegy Kispál Lászlóné és anyósja báró Puteáni Sándorné gróf Wass Klára nevében szívrázó fájdalomérzettel leveretve jeleníti feledhetlen emléklí szerszert kedves férjének, illetőleg a gyöngéd érzelmű fiúnak Létzfalvi Gyárfás Lászlónak aug. 17-én reggel 5 1/2 órakor 27 éves korában sorvasztó lázban bekövetkezett elhunytát. Alig 14 hó előtt lépék a nem és szépleklí, érzédsus keblű, szilárd hazafi jellemű férfit a házassági szent frigyre, és ezen a boldogságra rövid, de a szenvedésre igen hosszú időből csaknem 12 havat rabola el a szív anygala. Az idvezült hamvai augusztus 18-án a mező csávi családi sírboltba rövid helyét hitű szertartás után, örök nyugalomra helyeztetek. Béke lengjen sírálma fölött.

— A Vaterland a szebeni gyűlés választási eljárást ismerteti. Ugy látja, hogy az országgyűlés nagyon is könnyedén átesett a jogkérdésen, nem bírálja, jól tette-e vagy nem az érintett országgyűlés, hogy föltétlenül el fogadta a februári pátent: csak azt emeli ki, hogy a gyűlés e lépés horderejét és jelentőségét nem látszott tisztán felfogni.

Erdély nem képes önállóságra. Ezt mondja egy román szónok — jegyzi meg a Vaterland — s nem talált ellenmondásra. Ha immár Erdély a februári alkotmány által Bécshez csatlakozik, mennyire terjed e csatlakozás? Gyakran említették ugyan a régi alkotmányt a vitákban. De mi marad fenn abból, ha az ország belső szervezete vonatkozó rendeletei nem állítanak ismét vissza, ha államjogi részeiben a februári alkotmány lép helyébe, ha az unio-törvény s a leopoldi diploma mellőztetnek? S ha a régiműveltség, mit tesznek helyébe? A sok szónok közül addig csak egy szónok is némi vázlatot a jövőről? Ki tudja csak hozzávetőleg is megmondani, mit akar a jelen országgyűlés? A februári alkotmányt! Jó! De a februári alkotmány szerint szűkebb és összes bírodalmi tanács van. Oly ország, mely önálló létezésre nem képes, s ezért lép az összes bírodalmi tanácsba, kénytelen lesz utóbb ake-menn. A szászok sejtetik ezt, ezért fogadta el egyeteműk a szűkebb reichsrath törvényeit. De hát a románok akarják-e ezt? S ha akarják, miért nem mondják ki kerekén? Ha pedig nem akarják, hol találják a biztosítékokat azon autonómia névére, melyet régi alkotmányuk erejénél fogva igényelnek, oly alkotmány erejénél fogva, a mely nekik nem kell?

— Az arad-terestronyi vaspálya építésére néve közlebről felmerült kedvezőbb hírek nem igen alaposak valának. Azt írogaták némely lapok ugyanis, hogy e vonal építésének ügyét a tiszai vaspálya-társulat vette kezébe, de újabb híradások szerint egy önálló társulat az, mely az építésre vállalkozni hajlandónak mutatkozott, de már is akadályokra talált és pedig az építési tőke magas-sága miatt, mely után biztosíték lenne adandó. A továbbépítés iránti folyamodvány a kereskedelmi minisztériumtól a pénzügyminiszteriumhoz küldetett át a biztosíték kérdése iránti nyilatkozattal véget. S ha ez meg-történt, csak akkor lenne szó az engedélyezés feletti tárgyalások megkezdéséről.

Haynald Lajos erdélyi kath. püspök 6 nmlga közlebről édesanyja látogatására Szécsénybe érkezvén, az ottaniak által lelke-sen fogadtatott, a város is kiválóságát a bazafias érzelmű egyháznagy tiszteletére.

— Lapunk utóbbi számban felszólalást adtunk közre a gyorsírást érdekében, e köz-ben hasonló tárgyú munka küldetett hozzánk e cím alatt: „A gyorsírás a közép ta-nodákban“, írta Fenyvessy Adolf ország-gyűlési gyorsíró, a pesti főrealtanoda s kir. főgymnasium gyorsírási tanítója, berlini s pesti gyorsíró egyet. tagja. E munka a gyorsírást fontosságát szép dialektikával s jeles érvekkel támogatja, s addig is míg lapunk tere enged-né, hogy abból tüzesebb közléseket tehes-sünk, ajánljuk azt a fiatalos figyelmébe. Most csak annyit említettünk, hogy a gyorsírást szükséges voltát fejtegetvén, az író azon kér-dést teszi fel, szükséges-e a gyorsírást a köz-éptanodákba behozni és mint szabad, vagy mint kötelezett tantárgyat? Az író nézete oda megy ki, hogy az mint szabad tantárgy ho-zassék be a középtanodákba; mivel a kor-mánynak intézkednie kellene, hogy az egye-temen s tanárképzésben alkalom legyen a gyorsírók képzésére.

— Szűret. Tokajból írják, hogy a szőlővesszők a nagy szárazság miatt paszulybo-kornynál magasabba nem tudtak felvergődni, s a termés nagyrésze azokról már le is hullt. Ez egyébiránt csak a keleti s déli fekvésű helyekre értendő, mert az éjszakiabb fekvésű szőlők még eddig meglehetősen mutatkoznak. Somogyban a Balaton vidékén bort a múlt évi mennyiségnél, mely igen közpészert volt, többet nem remélnék. Szegeden a szőlőtőkék meg vannak rakva fűrtelkkel, de a szemek több-nyire oly aprók s aszottak, hogy nehezen válik belőlük valami. Franciaországban az idén csak közpészert szőlőtermést várnak. Rajna-vidékről, Trieből írják, hogy ott valamint a Mosel vidékén is, közpészert szőlőre van ki-látás.

— 1863. szeptember 1-ső napjáig, mint beje-lentési zárnappal alólírtul következők lovak je-lentettek be:

I. az erdélyi nemzeti díjra:
1. b. Weselényi Ferenc „Hordolán“ 5 é. f. p. ap. Phoenamenon, any. Whetface. 2. Gr. Teleky Károly „Nelli“ idős p. k. ap. Ruby. 3. Tisza László „Bajnok“ id. p. p. ap. 4. Cató. 4. Gr. Bethlen Sándor „Ilona“ 5 é. p. k. ap. Day Momo. 5. Ugyanaz „Csinos“ 4 é. p. a. Red-Rower.

II. a versenyegyleti díjra:
1. Orbán János „Kemény“ 3 é. p. m. ap. Oriás, any. Júnó. 2. Tisza László „Lepke“ 3 é. s. k. ap. Phoenamenon, any. Lepke. 3. Gr. Bethlen Sándor „Ilona“ 5 é. p. k. ap. Day Momo. 4. Ugyanaz „Csinos“ 4 é. p. p. ap. Red-Rower. 5. Kocze ur „Hogy volt“ 5 éves p. p. ap. Alert, Kolozsvárt sept. 2-kán 1863.

Biro Lajos, m. k. lovar-egyleti titkár.

— Egy kis helyreigazítás. — Ked-ves Tamás urnak e becses lapok 94-dik szá-mában a „Nyilteir“ rovat alatt közreadott fel-szólítására levelezői hitelem és az igazság ér-dekében — a 78-dik számban álló tudósítá-som ezen passzusát: „Kedves Tamás ügyvéd, ki megnyitó beszédében a választandó követ-nél a tudományt nélkülözhetőnek vélte sat.“ az eredetileg kezennél lévő s Kedves ur ál-tal is megtekinthető következő hiteles bizo-nyítvánnyal igazolom. B i z o n y í t v á n y. Melylyel az igazság érdekében jó lélekkel ig-a-zoljuk, mikép Kedves Tamás ügyvéd ur, mint szavazatszedő bizottmányi elnök a Gy-szent-miklóson f. é. jun. 26-án végbezmint követ-választás alkalmával a választást megnyitó beszédében úgy nyilatkozott, hogy a leendő követnek nem szükséges valami nagy tud-mány. Egyszersmind igazoljuk azt is, mint fűltünk, hogy e szavak nem éppen úgy let-tek mondva, mikép azok a „K. Közlöny“ ide-i 86-dik számának „különféléi“ között Kedves Tamás ur megjegyzéseiben olvashatók; hanem úgy, hogy a figyelmes hallgató észreveheté, miszerint e tétel a két jelölt általán ismert képzettségére néve célzást foglal magában. Sajátkezű aláírásunk alatt kiadtuk Gy-szent-miklóson, 1863. aug. 16-kán. Merza Kristóf s. k. kereskedő. Nádas Kristóf s. k. keres-kedő. Kricsa Márton s. k. kereskedő. Fejér-Gergely s. k. Már most szabadon azt kér-

denem, hogy kinél képzél Kedves ur szűtsé-gesnek nagyobb tudományt és bölcseséget, mint éppen az ország törvényhozó tagjainál? ... És ezekből — azt hiszem — meg fog győ-ződni a tisztelt olvasó, hogy Kedves Tamás urnak a fennidezett 94-dik szám alatti nyilatkozata méltatlan és illetlen epéskedésnél egy-ébként nem tekinthető, s azért annak visszahu-zását loyaltitástól elvárom engedje meg. Egyébiránt idézett nyilatkozatából kiderül, hogy jól ismer Kedves ur, Ditróban 409. házi szám alatt lakom, s ha kívánja, a fennebbi bizonyítványt „a maga rendes útján“ még más hiteles tanak is készek hit mellett igazolni. Ditró, aug. 18-kán, 1863.

r. levelező.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, aug. 30. Itt az a hír van elterjedve, hogy a pétervári ud-várnál levő olasz követnek, Popoli marquisnak sikerült közlekedést eszközölni Orosz- és Fran-ciaország között. E lépésekre Nápolion csá-szártól kapott bizalmas felszólítást. Oroszország azonban minden előtt Lengyelországgal akar vé-gezni, s mivel arra kevés a remény, hogy ez fegyveres erővel történhessen, új, közvet-lenül Lengyelországnak adandó engedmények-ről gondolkodnak. Ilyen híreket, a mint már közlebről érintettük, a francia lapok is közölnek, s így a Francia- és Oroszország kö-zötti egyetértés létrejövetele, Anglia és Austria magatartását tekintve, nagyon valószínű.

A „Times“ figyelemzteti a kormányt, hogy miután a washingtoni kormány Rouses Point-nál 5000 fnyi őrségre, 10,000 embernek való rakétákkal ellátott erődöt épít, jó lenne Canadának történhető megtámadás ellen vé-delmi állapotba helyezésétől gondoskodni.

Franciaország. Páris, aug. 30. A „France“ Oroszországból arról értesít, hogy ott egy utóbbi ministertanácsban meghatáro-zták, hogy egész Oroszországnak alkotmányt adjanak, Lengyelországnak pedig biztosítás a hat pontot, hogy akkor ellehessen mondani a világot előtt: ime Sándor csár saját önkén-tes hajlamából megadta, a mit tőle kívántak, s miután e szerint további követelésekre semmi ok nincs, az utóbbi jegyzékre adandó vá-lasz fölöslegessé vált.

Igy biztatja magát a francia felhivatalos sajtó, míg Európában Frankfurt, Amerikában Mexiko s az orosz-amerikai szövetség által tételesre van kényszerítve Franciaország a lengyelügyben.

A frankfurti fejedelemségi gyűlésről a „Patrie“ azt írja, hogy Franciaországnak eszéágában sines ugyan a szövetségreform ellen tiltakozni. Azonban megtörténhetik, hogy Francia- és Oroszország indítva érezték magukat kö-zösen beleszólani, ha a fejedelmi gyűlés ha-tározatai által az 1815-i szerződések lényeges változtatást szenvednének.

A „Journ. de Deb.“ egy, az ő nézete szerint kényes oldalát emeli ki a reformjavas-latnak. Austria, írja a nevezett lap, egy a directoriumban, mint a szövetségtanácsban magának tartja az elnökséget; ezenkívül a többség mind a kettőben az ő részére van biztosítva. Így tehát valamely idegen hatalom-mal való háborúja esetében, Németország összes haderejétől rendelkezhetik nem-német birtokainak (p. o. Olaszország) védelmezésére. Ekép kerülő uton van megkísérve az összes austriai bírodalomnak a német szövetségbe belépése, a mi ellen Franciaország 12 év előtt oly nyomatókosan és sikeresen tiltakozott.

A „France“ egyenesen kimondja, hogy az austriai reformjavaslat annyira korlátozza az egyes német uralkodók souveránitását, hogy ez által az európai sulygegyen Franciaországra néve aggasztó modorban van megingatva. E szerint Franciaországnak a reformjavaslat el-lenli tiltakozásáról szállongó hír igen valószínű.

A mexikói ügyet illetőleg a „France“ arról értesít, hogy az amerikai külsönzövetkezett államok elnökének Jefferson Davis urnak egy rendes követé különös megbízással indult el Mexikoba. Azt beszélük, hogy J. Davis ur a mexikói kormányt el fogja ismerni s hivatalos képviselőt tartandó allandóul mellette. Ugyan-azon lapnak írják, hogy Ferdinand Miksa fő-

herczegnek egy hadsegéde érkezett Londonba, a ki sept. 2-kán Southamptonban hajóra llt, hogy Mexikoba utazzék egy kis körültekintés végett.

Németország. Frankfurt, sept. 1. A „Südd. Ztg.“ szerint a fejedelemségi gyűlésben meghatározták, hogy a kész reformjavaslatot legközelebb, az annak alapján választandó első delegáltak-gyűlése elébe terjesztendik igen-nel vagy nem-mel való elfogadás vagy elve-tés végett.

A „Frankf. Postztg.“ a badeni, weimari és mecklenburg-schwerini uralkodókat nevezi meg, a kiknek nézete, a reformjavaslatra néve eltér a többségtől. Különösen Mecklenburg földirati helyzetével indokolja magatartását.

A „Südd. Ztg.“ azt írja, hogy Hannovera kívánatára beleegyezett a gyűlés, hogy alkot-mányváltoztatások csak összhangzó szavazattal történhessenek.

A bécsi „Presse“-t arról értesítik, hogy Berger, Giskra és Mühlfeld osztrák képviselő-k Rechberg gróffal találkozásuk alkalmával Frankfurtban azt ajánlották, hogy az osztrák alkotmányra való tekintetből Austria, a szövetségi képviselőházba küldendő egyénekre néve maradjon a közvetett választás (dele-gatio) mellett.

Orosz- és Lengyelország. A „Czas“ szerint a felkelőknek aug. 24-ken Dornobusz mellett szerencsétlen csatájuk volt. Rucki felkelővezér elesett, Krysinski sebet kapott; a lengyelek 400 embert vesztek; az oroszok vesztesége is jelentékeny, orosz kulfók 175 halottra és 255 sebesülte teszik.

Ellenben a Kruk vezérlele alatti fősereg a lublini kerületben, Janow mellett aug. 29-kén megverte az oroszokat. A csatában, a mint mondják, hét hadtest vett részt.

Pétervári magán levelekben írják, hogy egy császári ukáz a 48 tartalék ezredet a teltleges szolgálatban levő hadsereghez ren-delí besoroztatni. Konstantin nagyherczeg részt vett egy a császár elnökele alatt tartott mi-nistertanácsban, a melyben a három hatalom jegyzékeire adandó válaszlól volt a szó. A megállapodásról semmi sem hallzik.

Ujabbak. Frankfurt, sept. 1. A német uralkodók gyűlése ma eloszlott. A részletes vitatás alá vett s részben módosított cikke-lyeket megállapították, a többieit, a melyek felett részletes vita nem folyt, általánosan elfo-gadták. Miután az egész nagy munka be van végezve, sokan azt következtetik, hogy a mi-nisteri értekezletek szükségessége önkint el-esett. Nem csatlakoztak: Baden, Mecklenburg-Schwerin, Weimar és Waldeck. A többiek a zárjegyzőkönyvet mindnyájan aláírták. Az ered-ményt, egytíttas irat kíséretében közlik a por-osz királylyal. — Austriai császár 6 felsége meleg búcsuszavakkal zárta be a német uralko-dók első gyűlését, óhajtván, hogy azt men-től előbb egy második kövesse, a mely a nagy egésznek minden tagját egyesítse s fá-radságaikat sikerrel koronázza. A fejedelmek nevében a bajor király válaszolt.

— Krakó, sept. 2. A mai „Czas“ sze-rint Rucki nem esett el, csak megsebesült.

— Berlin, sept. 1. A lengyel határszél-ről érkezett hír szerint Konstantin nhg. nem fog többé Varsóba visszatérni. A nagyherczeg-né is készült az elutazásra. Azt beszélük, hogy Mieroszlawski a nemzeti kormány szolgál-tába lép, mint szabad csapatok szervezője a lengyel föld határain kívül.

Gabonaár Kolozsvárt September 3-n 1863.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)
Tisztbúza 3 fnt 20 kr. Elegybúza 2 fnt 60 kr. Rozs 2 fnt 10 kr. Árpa 1 fnt 20 kr. Zab 1 fnt 10 kr. Törökbúza 2 fnt 20 kr. Pi-yóka — fnt 75 kr. Marhahús 10 kr.

Bécsi börze September 4-kén: Nemzeti köl-csön 83.25. 5% Metalliques 77.25. Bank-rész-vény 799.—. Hitel részvény 193.—. Váltó Lon-douna 111.80. Ezüst 111.65. Arany 5.34 1/2. 1860-diki Állam kölcsön 101.25.

September 2-án: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 77.10. Erdélyi 74.75.

T. és telelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

3320 1863.

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. k. város redouti tánczterme tánczos és maszkosbál adhatási joggal, ezukrással, konyha és ruhahár mellék jövedelmeivel együtt, a folyó 1863 ki szeptember 29-től a jövő 1864 ki április 24-ig, úgy szintén a földszinti korcsoma s mel-lék alkalmatosságok *italméréséi joggal* együtt, ugyancsak ez évi Szeptember 29-től jövő 1864 ki Szeptember 29-ig terjedőleg közárverés útján a legtöbbet ígérőnek haszon-bérbe adandó lévén, az árverés folyó 1863-iki Szeptember 17-én délelőtti 10 órakor városházánál a községitanácskozó teremben (emelet 4-ik szám.) fog meg-tartatni.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)